

Jan Těsnohlídek ml. obdržel za svou prvotinu, básnickou sbírku „Násilí bez předsudků“, prestižní Ortenovu cenu. Zdařile tak vykročil na dráhu slavného prastrýce.

Vaše sbírka „Násilí bez předsudků“ je označována za generační výpověď. Máte vy sám podobný dojem?

Na jednu stranu je to veliká věc, když vás pasují na mluvčího generace. Ale moc to tak necítím. Četl jsem nedávno na Slovensku a po čtení za mnou přišla snad osmdesátiletá babička, která z básniček byla nadšená a skvěle jsme si popovídali. A naopak - několik mladých lidí mi řeklo, že to, co píšu, ani žádná poezie není a že mají naprosto jiné starosti než já. Ono zachytit pocit generace v dnešní době asi ani nejde, je to spíš obraz doby.

Nicméně vaše sbírka zachycuje jistou bezradnost z života, který jako kdyby se zdiskreditoval věčnými stereotypy, co na člověka čekají. Asi to není pocit převládající, ale mezi dnešní nejmladší generací možná dost výrazný.

To ano. Ale o generační výpovědi mluvit nejde - lidé se dělí na ty, kteří s dnešním světem a svým životem v něm spokojeni jsou, a na ty, kteří spokojeni nejsou. Těžko vyjádřit něco, co by chtěly slyšet obě dvě skupiny. Spíš se jen dívám kolem sebe se vším, co k tomu patří. Jsem ze vsi a otázka vztahů - a hlavně vztahů v rodině - pro mě byla vždycky důležitá a aktuální. Jak kdo žije, jak k tomu dospěl, proč to dělá, jestli je tak spokojený... Je to spousta otázek a někdy i odpovědí. Baví mě pozorovat lidi. Bytová poezie o květináčích a všechna milostná lyrika o tom, co zrovna roste v lesích a kde co šumí, to mě moc nebaví, z toho už je myslím nejvyšší čas vystoupit. Alespoň tady v Praze určitě. Je hodně věcí, které se ve společnosti dějí a které je třeba reflektovat.

Nicméně když to srovnám s námi třicátníky - my jsme dost rozdrobení podle toho, jak kdo prožil pubertu v 90. letech, v jakém věku kdo zažil listopad 89. Když se bavím s lidmi o tři čtyři roky mladšími, vidím, že už jsou maličko jinde. Ona tahle rozmrzelost a bezradnost jsou vlastně luxus.

A třeba by někteří z nich označili za luxus to, že jsi mohl být při tom, že sis to prožil. Jasně, jsem ročník 87, takže z doby před listopadem si samozřejmě nepamatuju nic. A zas u lidí mladších než já pozoruju, že vyrůstají jen na televizi a hlavně na počítači. Nijak zvlášť nabitý život. V osmnácti jsem jezdil stopem a vozili mě většinou tatíci čtyřicátníci, kteří z vývoje po listopadu byli dost zklamaní a rozhořčení. Všechno, co se v roce 89 odehrávalo, znám vlastně hlavně z vyprávění, z konkrétních příběhů. Myslím, že je to v té sbírce trochu zachycené. Moc mě mrzí, že jsem 90. léta víceméně prošvihnul. Když se dozvídám, co všechno se v nich dělo, je mi trochu smutno, že jsem u toho nebyl. Spousta lidí, které jsem mohl vidět a neviděl, koncerty, na kterých jsem mohl být a nebyl. S tím ale nic nenadělám, беру, co je.

Když uvážím, jak z „Násilí bez předsudků“ na člověka dýchne bezradnost a odmítnutí oněch životních stereotypů, pak mě napadá otázka, co vlastně pro vás cenu má? Chuť do života vám od pohledu nechybí.

Myslím, že Násilí není ani tak odmítnutí, jako vyrovnávání se s tím. Když chcete bydlet a nějak rozumně žít, musíte chodit do práce, která spousta lidí moc nenaplňuje, ani nebaví, ale nejde s tím dělat nic. Nejlepší hodiny z celého dne jdou do háje kvůli podnájmům a penězům na přežití do další výplaty. Někdo je třeba z bohatší rodiny, někdo se třeba líp učil. Tak to je. Nijak proti tomu nerevoltuju. Kdybych to odmítnul, skončil bych na ulici. Když jsem vyrůstal v Krucemburku na vsi a pak na maloměstě, vždycky jsem říkal, že můj sen je mít jednou děti, rodinu, domek a takový ty věci. Ale dneska nevím, jestli to ještě pořád platí.

S příchodem do Prahy jste ten sen trochu revidoval?

Jan Těsnohlídek ml.: Koupit brýle a poplatit dluhy

Napsal uživatel Vojtěch PROBST

Pondělí, 14 Červen 2010 00:22 - Aktualizováno Úterý, 03 Srpen 2010 12:41

Možná jen odložil. Když jsem odmaturoval, nehlásil jsem se nikam na vysokou, protože situace doma tomu nenahrávala. Pracoval jsem na stavbách, kde táta dělal elektrikáře. Kopal jsem jámy, zapojoval krabice. Pak jsem se dozvěděl, že v Havlíčkově Brodě shánějí někoho do knihkupectví. Poslal jsem tam životopis, absolvoval pohovor a na rok jsem tam zůstal a bydlel u babičky.

Knihkupectví Suzanne Renaud?

Přesně to. Vynikající knihkupectví. Tady jsem si právě dal přihlášku na vysokou, obor knihovnictví, jen abych věděl, jak vypadají přijímačky a jak si vlastně stojím. Ke zkouškám jsem přijel do Prahy o den dříve, protože ráno žádné vlaky nejely, v Praze jsem celou noc popíjel víno někde u popelnic a opakoval si pod kandelábrem učivo. Ani netuším, jak jsem se dostal do druhého kola. Naštěstí nás bylo málo, takže u pohovoru stačilo říct, že chci být ředitel knihovny, pročež mě pro velkou motivaci vzali.

A proč jste školu zabalil?

První semestr proběhl hladce, odjel jsem po něm do Kodaně, kde jsem všelijak pobýval na ulici a spal pod mostem, dokud mi neukradli peněženku a všechny papíry. Ve škole se druhý semestr skládal prakticky jen z informatiky a já v Praze počítač neměl. Navíc už ani jeden předmět nebyl povinný, takže jsem se ve škole moc neukazoval. Pracoval jsem po kavárnách, galeriích, v obchodě s dětským oblečením a podobně. Než abych chodil spát do podnájmu, který jsem v té době měl a který byl hodně nešťastný, tak jsem raději po nocích propíjel peníze v barech. Když bylo jasné, že ve škole končím, vrátil jsem se na Vysočinu. Jen tak na čtrnáct dní, abych si porovnal věci v hlavě. Pak jsem zajel na týden ke kamarádovi na chalupu do Holešova. Řešil v té době podobné starosti. Moc jsem nevěděl co se sebou. Zásadní a základní otázka byla, jestli Praha nebo Brno.

Jak to nakonec dopadlo?

Návratem do Prahy. Bydlel jsem u známých a pracoval v bagueterii, po čase jsem tam začal dělat baristu a pak managera. Tou dobou jsem chodil s jednou přítelkyní a ohromě jsem tomu vztahu věřil - a chtěl jsem mít to zmíněné dítě, auto, domek a tak. Jenže to byl vztah na dálku. Vidali jsme se prakticky jen o víkendech a přes týden si toho člověk hodně vysní. Tehdy jsem

Jan Těsnohlídek ml.: Koupit brýle a poplatit dluhy

Napsal uživatel Vojtěch PROBST

Pondělí, 14 Červen 2010 00:22 - Aktualizováno Úterý, 03 Srpen 2010 12:41

začal pracovat i pro Psí víno a pro jednu advokátní kancelář, takže jsem mohl naplno makat a nic mi nechybělo. Když se se mnou rozešla, propadl jsem šílené deziluzi a pil a pil a pil a pil. Mám z té doby nejhorší zážitky, a to si jich většinu ještě nepamatuju. Spával jsem v kanceláři na stole, brigádníky posílal pro lahve, chodíval jsem po římse ve čtvrtém patře na Vinohradech, protože jsem se nemohl dostat z bytu. Hrozný věci.

A kdy jste psal?

Psal jsem hodně právě do rozchodu. Silvii je vlastně věnovaná sbírka a pro ni nebo kvůli ní vznikla asi půlka textů. Rozchod přišel hodně nečekaně v době, kdy už byla sbírka pomalu připravená k vydání. Takže po rozchodu vlastně na psaní ani čas nebyl potřeba. Po něm přišel už jen křest sbírky, na kterém jsem rozmlátil, co v baru rozmlátit šlo, dokud tedy nepřijela policie.

Takže ani křest sbírky nezabral jako antidepressivum?

Já se celou dobu držel ještě docela pohromadě, do práce jsem chodil a nějak to tam ustál. Na knížku vyšly dvě recenze v Tvaru, pozvali mě do Rádia Wave - shodou okolností zrovna den po křtu. Ten rozhovor visí na webu a je fakt příšerný. Celý den jsem si postupně vybavoval různé scény ze křtu a pokaždé jsem se chytl za hlavu. Naštěstí jsem v té době měl dost peněz, abych to mohl zaplatit za celou hospodu a ještě zařídit, aby byl personál spokojený. Podobně dopadl i křest v Brně - končili jsme v Pomalém baru, odkud nikdy nikoho nevyrazili. Byli jsme s Martinem Langerem a harmonikářem Jirkou Kuneckým první. Pár brněnských přátel na to dodnes vzpomíná. Ale teď už jsem asi půl roku zase hodnej kluk.

Jak jste se vlastně dostal k Psímu vínu?

Jak to bývá - shodou náhod. V době, kdy jsem ještě publikoval jenom na internetu, jsme s kamarádkou uspořádali čtení v jednom sklepě na Žižkově a pozvali tam Jitku Srbovou, která přivedla Petra Štengla. Petr tam četl ohromně vtipné věci a rozdával časopis. Když mi pak po čase vyšlo pár textů v Tvaru, Petr se na mě rozzlobil, že jsem je neposlal jemu. Poslal jsem tedy něco ze svojí tvorby i jemu a začali jsme si psát. Petr si stěžoval, že je na celý časopis sám. A shodli jsme se v názorech - nebavila nás „oficiální scéna“, všeobecně uznávaná a publikovaná lyrika, a protože Petr hledal nové autory, kteří jsou schopni výpovědi, začal jsem do

Psího vína přihrávat ty, které jsem znal z internetu.

Na internetu je ale leccos, drtivá většina tamních autorů kvality „oficiální scény“ nedosahuje ani ve snu.

To souhlasím. Dneska na internetu víc lidí píše, než čte. Čtou si nanejvýš své věci navzájem, ale knížku nevezmou do ruky, natož aby si ji koupili. Ani je většinou nezajímají literární časopisy, včetně možnosti publikovat v nich. Ale je potřeba si uvědomit, že v dnešní době začíná publikovat na internetu každý. Když je vám patnáct šestnáct a napíšete první básničku, samozřejmě úplně blbou, ale básničku, je internet prvním místem, kam ji můžete dát. Z některých takových „autorů“ se stanou postavičky literárních serverů, jiní se na to časem vykašlou. Někteří však mají co nabídnout a je dobré je vytáhnout z internetu na papír. Takže pro mnohé mladé básníky bylo Psí víno velkou šancí a pořád je.

To je fajn, ale když prolistuju několik čísel Psího vína, nemůžu se ubránit dojmu, že drtivá většina z oněch autorů je jaksi „stejná“ jako ostatní. Ať už je to názor módní či ne, chybějí výrazné osobnosti, nepíšící podle současného rozšířeného mustru.

To máte pravdu a je to nepříjemný problém. Spouště lidí na internetu stačí poklepávat se navzájem po ramenou a téměř nikdo není ochoten na svých textech dál pracovat nebo se zkusit pustit neprobádanou cestou. Z hlediska editorské práce v časopise je to nevděčné - vidíte talentovaného autora, chcete po něm, aby na textu ještě popracoval, ale to je pro něj zhruba totéž, jako pro Linda odvést krávu k rezníkovi. Začne křičet, že tahle básnička vyhrála kdesi jakousi soutěž a podobně. Chybí tu obrovský záběr v systematické pracovitosti.

A jak se stavíte k editaci svých textů vy? Vaše texty jsou vyprávění ve volném verši, ale často mají poměrně pevnou stavbu.

Někdy popíšu čtyři strany sešitu a zbude z nich osm řádků, které použiju. Je to lepší, než napsat dvacet textů a všem věřit. U jednoho delšího textu jsem si dokonce udělal asi stránkovou osnovu a pak jsem jel podle ní. Lhal bych, kdybych říkal, že to se mnou bylo snadné. Samozřejmě, že jsem také moc škrtat nechtěl. Několik textů jsem učesal, ale na radikální řezy jsem se necítil. Natožpak po rozchodu. Petr Štengl a Ondřej Buddeus se mnou ale měli trpělivost, za kterou jim patří velký dík. Celá sbírka vznikala složitě - měl jsem

nesourodou hromadu textů od prvotín až po ty poslední a musel z nich vytvořit celek. V konečném výběru se mi nejlépe osvědčila čtení, kde se projevilo, které texty jsou sdílné a které je lepší zahodit.

Často se účastníte veřejných čtení. Co říkáte na slam poetry?

Kupodivu nic moc dobrého. Nebaví mě. Většina slamerů si zaplatí pár stovek, aby se mohla předvádět na pódiu, spousta z nich má nějakou psychickou potíže nebo sklony k exhibicionismu. Navrch jsou to stále titíž lidé, takže celá slam poetry se u nás dost rychle vyčerpala. Občas jsem se styděl za to, že sedím v hledišti a poslouchám to. Velkou výjimkou a člověkem, který z ČR ve slamu opravdu něco znamená, je Bohdan Bláhovec. Jeho slam má drive a pokaždé mě dostane.

Já viděl loňské republikové finále a přišlo mi to jako show založená na slovních hříčkách, občasných erotických dvojsmyslech či jednosmyslech, v zásadě laciné zbožíčko.

A to buďte rád, že jste viděl ještě to nejlepší. Samozřejmě, že není nic jednoduchého, vyjít na pódium a bavit lidi. Ale když veškerý smysl toho, co tam zazní, je určen rýmem, který dotyčného jako první napadne, nemůžete očekávat velkou věc.

Na Ortenově ceně je cenné, že porota je ochotna ji neudělit, pokud se jí nikdo nezdá dostatečně vhodný k tomu, aby jej prohlásila za vítěze.

O to více si jí cením. Je to velký úspěch pro mě a pro Psí víno, pro Petra Štengla, že knížku vydal. Na Ceně Jiřího Ortena jsou navíc fajn i peníze, které přišly v opravdu poslední chvíli. Koupím si nové brýle, protože tyto, co mám, jsem už musel třikrát slevovat a pořád to nedrží. A aspoň z části poplatím dluhy.